

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVI, broj 5

4. veljače 2016.

cijena 200 Ft

III. Salantska svinjokolja

Foto: Ákos Kollár

7. stranica

Attila Fülöp posjetio Croaticu

3. stranica

Budimpeštanski maturanti

10. stranica

Keresturski fašnik

14. stranica

Komentar

Prestiž našega jezika

Nedavno nakon jedne priredbe obratio mi se novinar mađarskih glasila s nezadovoljstvom što kako je to bezobrazno da na priredbi nije se prevodio hrvatski govor, kako će sad on o tome pisati, čemu su zvali onda novinare mađarskih medija. Rekla sam mu da je on dobro znao da je to hrvatska priredba, da to organizira hrvatska ustanova i da je to bilo namijenjeno ponajprije Hrvatima, no, naravno, nije isključen nitko tko je zainteresiran. Što se tiče novinara, on mora biti snalažljiv i dakako ima mogućnosti da ispituje organizatora i da prosi od njega pomoć po tom pogledu. Onda mi novinar reče da će se ovako zajednica zatvoriti samo u sebe? Pitala sam ga čudi li se naprimjer tomu da se u Erdelju u mađarskim naseljima priredbe održavaju samo na mađarskome jeziku? Malo me čudno pogledao. Naravno, to mu je nekako prirodno, jer to razumije. Pokušala sam mu objasniti da narodnosti zapravo preko jezika mogu opstati i razvijati svoju kulturu. Barem da na svojim priredbama rabe svoj jezik, ionako imaju priliku samo u svome krugu razgovarati. Upravo zbog otvaranja i kontakata s većinskim narodom jezik se postupno izgubio, ali pripadnici narodnosti drukčije nisu imali priliku razvijati se, nisu mogli ništa postići. Danas pola stoljeća kasnije nalazimo se u obrnutoj situaciji, djeca već ništa ne znaju hrvatski kada krenu u školu, a nažalost katkad ni roditelji ne cijene toliko taj jezik da bi istakli važnost njegova učenja. Pokušala sam objasniti novinaru da shvati da narodnosna zajednica ne može opstati bez očuvanja svog jezika, kako će se obrazovati na raznim poljima ako ne poznaje taj jezik. Od novinara bi čovjek očekivao više, pogotovo ako već godina prati život određene narodnosti, možda bi se mogli malo i potruditi u učenju jezika, pa zajednica na tom području gdje rade već stoljećima je nazočna. Nažalost, još uvijek vrijedi razmišljanje da su narodnosti lijepi u izlogu u narodnim nošnjama, ali neka se ne brinu o svojim pravima rabljenja svojega materinskog jezika bilo gdje i bilo kada. Događa se i to da se za trajanja hrvatskih priredaba slabo koriste hrvatskim jezikom, dakako i to vide novinari, pa onda možda s pravom traže da bude zastupljen i mađarski jezik, jer su na to navikli. Takvo shvaćanje možemo promijeniti samo mi sami, sa sve češćom uporabom hrvatskoga jezika možemo popraviti njegov ugled, prestiž.

Beta

Glasnikov tjedan

Čujem da su se sredinom ili početkom siječnja, iza zatvorenih vrata, sastali u Martincima, zastupnici mjesnih i hrvatskih samouprava okružnoga bilježništva, kojem pripadaju Martinci, Starin i Križevci i druga naselja, kako bi razmotrili stanje u školama gdje se odvija nastava hrvatskoga jezika: u Starinu, Martinima i Šeljenu koji su pod nadležnošću šeljinskoga školskog okruga, te Lukovišću koje je pod nadležnošću barčanskoga školskog okruga. Ne znamo točno tko je bio na sastanku, ali kako je objavljeno za radijsku emisiju na hrvatskom

Zanimljivo je da među trinaest narodnosnih zajednica, osim što škole preuzimaju njihove državne samouprave, posljednje dvije godine sve je raširenija tendencija preuzimanja narodnosnih škola i sa strane mjesnih narodnosnih samouprava.

jeziku MTVA, sastanak je održan u Martinima, nazočili su mu «načelnici naselja Podravske regije i predstavnici/zastupnici hrvatskih samouprava», a razgovaralo se o stanju u školama u Lukovišću, Starinu i Šeljenu, gdje se predaje hrvatski jezik kao predmet, te Martinima gdje je škola dvojezična. Regija je suočena s opadanjem rodnosti, nataliteta, pa i u hrvatskim naseljima što re-

zultira sve manjim brojem djece, a pogotovo djece hrvatskih korijena. Na sastanku su se pokušale odrediti smjernice za budućnost, što da se radi i kako da se postupa politički. Saznali smo da su traženi (ili će se tražiti?) podatci od bilježništava i okružnih školskih okruga, te je zaključeno kako ove škole trenutno nisu ugrožene. Zaključeno je da će se ponovno upriličiti radni sastanak, nabacila se mogućnost utemeljenja hrvatskoga školskog središta, ako to žele mjesne i hrvatske samouprave zainteresiranih naselja. Zanimljivo je da među trinaest narodnosnih zajednica, osim što škole preuzimaju njihove državne samouprave, posljednje dvije godine sve je raširenija tendencija preuzimanja narodnosnih škola i sa strane mjesnih narodnosnih samouprava. U tome prednjače Nijemci. Tako neke zajednice imaju već više od deset škola koje su u održavanju mjesnih narodnosnih samouprava, koje mogu preuzeti danu školu tek uza suglasnost mjesne samouprave, ako se dotična protivi, zasa sada se ne može koraknuti u tom smjeru. Jedini je primjer kod Hrvata koljnofska Dvojezična škola Mihovila Nakovića koju je, nakon neuspješnih pregovora s HDS-om, u jesen 2014. godine preuzela u održavanje koljnofska Hrvatska samouprava

Branka Pavić Blažetin

Prijevreteni izbori u Semelju, 14. veljače

Pošto je zastupničko tijelo semeljske Seoske samouprave, temeljem zakona iz 2011. godine CLXXXIX, odlučilo o raspuštanju, 17. studenog 2015. godine, izborno povjerenstvo raspisalo je prijevremene izbore za načelnika i zastupnike narečene Samouprave, koji će biti 14. veljače 2016. godine. Za peteročlano zastupničko tijelo, koje čini četiri zastupnika i načelnik, kandidiralo se ukupno jedanaest kandidata. Za načelnika su se kandidirala trojica: József Horváth u bojama Mađarske radničke stranke, te dva nezavisna kandidata, József Ferenc Kumli i Zoltán Dani. Svi kandidati za zastupnike buduće Seoske samouprave kreću kao nezavisni, a njihova su imena: Judit Valéria Schellenberger, Zoltán Buzási, Mester Csabáné, Péter Török, Emese Tormási, Kovácsné Mihály Bosnyák (nepravilno), Csaba Szóke, Zoltán Láng i Csaba Dani.

Attila Fülöp posjetio Croaticu

Dana 28. siječnja 2016., u prijateljskome posjetu Croatici boravio je zamjenik državnoga tajnika za nacionalne, civilne i društvene odnose Ministarstva ljudskih resursa Attila Fülöp. U Croaticinim su prostorijama zamjenika državnoga tajnika Fülöpa primili Croaticin ravnatelj Csaba Horvath, voditelj Ureda Hrvatske državne samouprave Jozo Solga te glavna urednica Medijskoga centra Croatica Branka Pavić Blažetin. Ravnatelj Horvath u kratkim je

crtama predstavio djelatnost poduzeća kojem je na čelu. Jedina izdavačka kuća Hrvata u Mađarskoj, koja je lani proslavila petnaestu obljetnicu svoga rada, u svojoj tiskari tiska i priprema narodnosne udžbenike, narodnosne novine i ostala izdanja. Na Croaticinu je popisu udžbenika sto pede-

set naslova, a prema ravnateljevim planovima, iduće školske godine bit će više od dvijesto. Govorio je o tome kako je Croatica zajednička tvrtka Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj, te posljednjih godina sve snažnije djeluje i kao

kulturna središnjica. Zamjenika državnoga tajnika posebno su zanimali rad i djelovanje te ustrojstvo Medijskoga centra Croatica. Glavna je urednica Medijskoga centra Croatica Branka Pavić Blažetin, govoreći o radu i djelatnosti Centra, naglasila kako u tome mediju rade novinari na svim područjima gdje obitava hrvatska zajednica, Hrvatski je glasnik tjednik Hrvata u Mađarskoj, Radio Croatica glasilo na internetu tjedno s pet radijskih emisija i 24 sata glazbom. Zastupljeni su na društvenim profilima te tjednik i na internetskoj mreži. U daljnjem se planira razvoj medijske kuće, želja je za pokretanjem internetske televizije. Gosp. Fülöp pohvalno je govorio o dosadašnjim Croaticinim dostignućima, posebice o Medijskome centru Croatica. Potom je državni tajnik u društvu Croaticina ravnatelja Čabe Horvatha razgledao prostorije neprofitnog poduzeća.

Kristina Goher

Kulturna središnjica Croatica i Zaklada Zornica pozivaju Vas na otvorenje izložbe

„Tradicijsko građevinarstvo hrvatskih narodnosnih naselja u slikama“

koje će biti 10. veljače 2016., u 18 sati, u galerijskom prostoru Croatica.

Autor fotografija: Tomislav Tarađija. Izložbu otvara: Ivan Gugan, predsjednik Hrvatske državne samouprave.

Sudjeluju: polaznici budimpeštanske Hrvatske škole.

Veselimo se Vašem dolasku!

Adresa: Budimpešta VI., Nagymező u. 68., I. kat.

Kada će biti izgrađeno Hrvatsko kazalište????!

Dana 2. travnja 2014. položen je kamen temeljac novoga zdanja Hrvatskoga kazališta. Tada se kazivalo da će radovi biti završeni do kraja 2014. godine.

Ni nadalje se ne vide rješenja nastavka izvođačkih radova na obnovi i izgradnji pečuškoga Hrvatskog kazališta, u svezi s kojim je Samouprava grada Pečuha umalo prije godinu dana otkazala ugovor s izvođačem radova. Na tiskovnoj konferenciji, 22. siječnja, na kojoj su sudjelovali pečuški gradonačelnik Zsolt Páva i državni tajnik za kulturu pri Ministarstvu ljudskih resursa Péter Hoppál, rečeno je da gradska Samouprava usuglašava stavove s vladom, ali zasada se još ne zna ni točan iznos ni točan datum završetka građevinskih radova. Umalo godinu dana stoje izvođački radovi narodnoga kazališta. Rekonstrukcijski i građevinski radovi kazališta, koji su započeli u proljeće 2014. godine, po prvotnome planu trebali su se završiti najesen iste godine, ali izvođač radova stalno je kasnio. Početkom siječnja 2015. godine Samoupravi grada Pečuha dojadilo je stanje i otkazala je ugovor s izvođačem, ali od tada, izuzev očuvanja stanja, ništa se nije događalo. Sredinom studenoga 2015. godine pokazalo se da Samouprava ne raspolaže financijskim iznosom za nastavak građevinskih radova – od okvirnih 560 milijuna forinti ostalo je 103 milijuna, što nije dovoljno – te ni Ministarstvo ljudskih resursa nije moglo dati potporu za dovršetak radova narodnos-

noga kazališta, koji su 50-postotno gotovi. Nadnevak dovršetka pomakli su za ljeto 2016. godine. Za internetsko glasilo Medijskoga centra Croatica ravnatelj pečuškoga Hrvatskog kazališta Slaven Vidaković u svezi s navedenim izjavio je da mu je jako teško govoriti o izgradnji kazališta, ali glede toga od 2015. godine ništa se nije pokrenulo. Ima obećanja od Samouprave grada Pečuha da će za sljedeću kazališnu sezonu, rujan 2016. godine, biti otvoreno novo kazalište. Ravnatelj Vidaković nada se da će novu kazališnu sezonu odista započeti u novome zdanju te da će manjak novčanih sredstava Samouprava moći nabaviti od Ministarstva. Po njegovim riječima stara je kazališna zgrada 70-postotno zgotovljena, ovdje će biti uredi i apartmani za goste, ali nažalost veći dio projekta „Obnova i proširenje pečuškoga Hrvatskog kazališta“, to jest nova kazališna dvorana i dvorana za probe iznad, on nije stručnjak, ali smatra da ni deset posto nisu dovršeni, a za preostali dio zdanja ni temelj još nije iskopan. Sve narečeno otežava djelovanje samoga kazališta, probe i premijere su primjerice u pečuškome Narodnom kazalištu, gdje će biti i iduća predstava.

Spomen-godina Nikole Zrinskog

Započela je Spomen-godina Nikole Zrinskog koji je 1566. godine sa svojim boricima u bitki protiv Turaka poginuo junačkom smrću. Ove je godine 450. obljetnica toga važnog povijesnog događaja, stoga će grad Siget i u sklopu ovogodišnjeg programa dati počast junacima.

Predsjednik spomen-godine Nikole Zrinskog János Hóvári izjavio je kako se nada da će 7. rujna, na 450. obljetnicu opsade Sigeta, zajedno posjetiti grad János Áder, mađarski, Recep Tayyip Erdogan, turski predsjednik, i Kolinda Grabar-Kitarović, predsjednica Republike Hrvatske. Cilj je Spomen-godine poštivati vrijednosti poput hrabrosti, vjernosti, vjere. Sve to naravno sredstvima XXI. stoljeća i tako da sve tri države shvate bit prošlosti i uče od toga. Po mišljenju Gordana Grlića Radmana, veleposlanika Republike Hrvatske u Mađarskoj, iz hrabrosti, ustrajnosti, iskrenosti, marljivosti i časti Nikola Zrinski postavlja uzor za mlade naraštaje. Veleposlanik je naglasio da je predsjednica Hrvatske pristala na molbu Jánosa Ádera da bude pokroviteljica Spomen-godine, a Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti također je osnovala odbor za ovaj događaj. Veleposlanik je izrazio nadu da će mađarska publika, u sklopu programa ponovno vidjeti operu Ivana Zajca s naslovom Zrinski. Prigodom godine u mađarsko-hrvatskoj koprodukciji napraviti će dokumentarac, što se planira izvesti na kraju godine. Tijekom godine za posjetitelje manifestacije organizatori nude niz šarolikih aktivnosti u duhu srednjega vijeka. Otvaranje događaja bit će 13. veljače. U sklopu programa na dan oslobođenja grada Sigeta od Turaka bit će konferencija povjesničara, književnih natječaja, izložaba odjeće te kulinarska i glazbena večer. Sigetski gradonačelnik Péter Vass istaknuo je da su uvjeti za programe «teorijski dani» za izradbu projekta, potrebno je da vlada osigura financijska sredstva grada. Rekao je između ostalog i to da se za ovu godinu pripremaju na različite načine, u planu je izgradnja Spomen-dvorane Zrinskog u dvorcu, obnovošenje cesta, javne rasvjete i sustava kamera, a žele dovršiti hotel i wellness-centar koji su počeli graditi prije deset godina.

Luca Gažić

KOLJNOF – U Kulturnom domu ovoga petka, 5. februara, se priredjuje maskenbal pod temom „Moulin Rouge Cabaret“ na kojega svakoga srdačno čekaju organizatori. Bal se začme u 20 uri, ulaznica stoji 1000 Ft, a u maskari 500 Ft. Najlipše prateži se nagradjuju, pilo i jilo donesite sa sobom! U 21 uri Vas čeka program, a potom svira TS Šetnja.

HRVATSKI ŽIDAN – Mesopusna povorka se začme 6. februara, u subotu, na ulica dotičnoga sela. Maškarada se gane od Kulturnoga doma u 13 uri i posjetit će sve ulice, kade svaki poziv stanovnikov, na piliše i jiliše, rado se zame. Svati će skupa ići sve do mjesne crikve kade će fašenski par s veseljem izreći sudbonosno „da“, a priseg će sprohadjati veselje i tanac.

PLAJGOR – U Gradišću još živi jedan zanimljiv običaj vezan uz fašenjaka, i to uprav u Plajgoru, kade će se i ljetos u nedilju dede-babe ganuti na šalnu povorku. U najmanjem selu ove regije, kako organizatori obećaju, od 15 uri 7. februara, garantirana je odlična zabava, jako žgano i ukusni grofljini.

Visoka škola u Baji

Promjena profila izobrazbe pedagoga

Ukinuće izobrazbe narodnosnih, hrvatskih odgojitelja i učitelja?

Nakon vijesti o znatnim promjenama, voditeljica Instituta za narodnosne i strane jezike pri Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji dr. Adelheid Manz, ovlaštena od rektora dr. Zoltána Melitza, u pismu je obavijestila Bajsku hrvatsku samoupravu i Hrvatsku državnu samoupravu (također i narodnosne samouprave njemačke zajednice), tražeći potporu za očuvanje jedinstvene ustanove u Mađarskoj u kojoj se obavlja izobrazba hrvatskih odgojitelja i učitelja na osnovnom stupnju (BA) te putem usavršavanja. Kako se ističe u narečenom pismu, nedavno je Ministarstvo unutarnjih poslova pokrenulo spajanje bajske visoke škole s Nacionalnim fakultetom za javnu službu (Nemzeti Közszoalati Egyetem), prije svega u svezi s izobrazbom inženjera vodoprivrede. Međutim, izdvajanjem bi mogla biti ugrožena budućnost izobrazbe i usavršavanja hrvatskih odgojitelja i učitelja, što ima višedesetljetnu tradiciju. Posrijedi je jedno od važnih središta izobrazbe narodnosnih odgojitelja i učitelja, dapače jedina ustanova u kojoj se obavlja izobrazba hrvatskih odgojitelja i učitelja u Mađarskoj. Visoka škola želi da sadašnja ponuda ustanove ostane u postojećim okvirima jer izobrazba pedagoga ima neprekinutu tradiciju. To više što povijesni izvori dokazuju kako je obrazovanje na narodnosnim jezicima prisutno od samih početaka bajske visokoškolske ustanove. Stoga je upućen poziv bajskom i krovnom političkom tijelu Hrvata u Mađarskoj na usuglašavanje radi izradbe strategije, pri čemu bi bilo predstavljeno mjesto i sadržaj narodnosnog obrazovanja koje se obavlja u Campusu «Bajcsy Zsilinski».

Prema bilješci usuglašavanja održanog lani 28. prosinca na Fakultetu za javnu službu u Budimpešti, iznesen je stav i cilj Ministarstva unutarnjih planova o izmjeni profila u izobrazbi pedagoga. Prema tome predviđa se odvajanje pedagoških smjerova za novorođenčad, malu djecu, odgojitelje i učitelje, a kako se ističe u bilješci, izobrazba narodnosnih odgojitelja i učitelja ne uklapa se u novi profil. Ostvari li se planirano spajanje, ove će izobrazbe biti ukinute – stoji u bilješci dr. Adelheid Manz.

Hrvatske plesačnice u Baji

Predstavljamo jedinstveni Plesni krug „Šugavica“

Bajski Plesni krug „Šugavica“ u svibnju ove godine obilježava 7. godišnjicu postojanja, a od ljeta 2015. djeluje kao registrirana udruga. U okviru redovitih okupljanja petkom, 15. siječnja na bajskome Dolnjaku održana je prva od dviju hrvatskih plesačnica koje se ostvaruju s potporom Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. U sportskoj dvorani Osnovne i sportske škole „Šugavica“ okupilo se umalo stotinu ljubitelja hrvatskih narodnih plesova iz Baje i okolnih naselja. Bunjevačkohrvatske plesove – stari rokoko, novi rokoko, keleruj, jabuke, bunjevačko kolo na dvi strane – uvežbavala je nekadašnja članica pečušskog KUD-a «Baranja», fancaška učiteljica Jutka Poljak Csicsor, a u pratnji orkestra santovačke braće Zorana i Dejana Barića. Po običaju, trosatna plesačnica završila je plesačnicom za dušu.

– Od samih početaka okupljamo se u Osnovnoj i sportskoj školi «Šugavica» na bajskom Dolnjaku. Sve je počelo u obližnjem Baškutu kamo su mnogi od nas odlazili na plesačnice utorkom. Bili smo više puta i u Santovu kod Ilije Stipanova, koji je na naš poticaj uz Gabora Vasa i moju malenkost početkom svibnja 2009. godine počeo održavati plesačnice. Premda ga nisam poznao, novi ravnatelj škole na bajskom Dolnjaku otprve nam je izašao ususret, podupirao naše zamisli, i osigurao nam mjesto u školskoj sportskoj dvorani. Otada smo ovdje svakog petka, plešemo južnoslavenske plesove, među njima mnogo posvećujemo i plesovima hrvatskih subetničkih skupina u Mađarskoj. Radujem što sam u Baji mogao sudjelovati u osnivanju Plesnoga kruga i redovitih plesačnica petkom. – reče nam uoči plesačnice Jozo Sigecan, jedan od pokretača, danas dopredsjednik Udruge Plesni krug «Šugavica».

Lani u ljeto odlučili su se za osnivanje udruge, jer su vidjeli da u tome postoji mogućnost da i dalje održavaju plesačnice na visokoj, stručnoj razini, a na zadovoljstvo ne samo bajskih ljubitelja pučkih plesova nego i bližih, te udaljenijih okolnih naselja.

– Okupljamo se svakog petka od 18 do 20 sati. Po mojim saznanjima to je jedinstveno čak i u Mađarskoj. U okviru razgranate suradnje s domaćim i inozemnim prijateljima, proteklih smo godina ugostili brojne priznate koreografe i orkestre, primjerice koreografa pečušskog KUD-a «Tanac» Józsefa Szávaija, zatim KUD-a «Baranja» Đuru Jeranta, a također i druge koreografe Hrvata i Srba u Mađarskoj, primjerice iz Erčina, Deske, među ostalima i orkestar Tukuljca Ladislava Halasa, ali i mnogih i drugih naselja. Oni su nam posvjedočili da s takvom redovitošću i u tako velikom broju toga nema nigdje, osim u Baji. Obično mjesečno prva tri petka sami održavamo plesačnice koje vode naši članovi Gabor Vas i Vera Ostrogonac Đurić, a četvrtog petka, kao i danas, imamo plesačnicu sa živom glazbom, kada tijekom trosatne plesačnice vježbamo uz pozvanog koreografa. Dva sata učimo plesove, a jedan sat je plesačnica za dušu.

Kako smo se i sami uvjerali, obično ih se okuplja 70 – 80-ero, ali kada imaju koreografa gosta, onda ih se okupi i do 150-ero. Među članovima ima plesača svih naraštaja, od najmlađih do naj-

stariji, često i po tri naraštaja iste obitelji. Katkad se zna okupiti čak i 15-ero djece. Većina plesača je iz Baje, ali im redovito dolaze i iz okolnih hrvatskih naselja, od Santova, Baškuta, preko Čavolja i Gare sve do Bačina.

No ne plešu samo na svojim plesačnicama nego i na raznim drugim gradskim priredbama.

– Zahvaljujući da smo proteklih godina uspjeli izgraditi dobru suradnju s Gradskom samoupravom i s Baja Marketing d. o. o., na naš poticaj 2012. pokrenuli smo ljetne plesačnice na otvorenom, pod nazivom „Ples naroda“. Prve je godine ostvareno četiri plesačnice, a lani ih je održano čak 9. Prvi put, vjeruju ne i zadnji, dobili su potporu Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije za održavanje dviju hrvatskih plesačnica.

– Odavno se poznajemo s predsjednikom Josom Šibalinom. Kako smo postali udruga, zatražili smo potporu za dvije hrvatske plesačnice. Na prvu našu molbu odmah su nam dodijelili novčanu potporu u iznosu od sto tisuća forinta. Tako ćemo s potporom Županijske hrvatske samouprave organizirati još jednu plesačnicu, i to u petak, 26. veljače, kada ćemo ugostiti koreografa pečuške „Baranje“ Đuru Jeranta, a svirat će nam ponovno braća Barić. Nažalost, druge potpore nemamo, jedino našega članstva koje svojom godišnjom članarinom pridonosi organiziranju plesačnica. Uz to gradsko poglavarstvo nam besplatno osigurava školsku sportsku dvoranu na bajskom Dolnjaku. Nadamo se i potpori drugih podupiratelja kulture koji podarenu svotu mogu odbiti od poreza. Planiramo predati i neke natječaje. Spomenuo bih na kraju da imamo i dvije velike godišnje priredbe, a to su već uobičajena rođendanska zabava u svibnju, i ispraćaj stare godine u prosincu. Dodajmo da je u prosincu 2014. godine Plesnom krugu „Šugavica“ dodijeljeno priznanje grada Baje za kulturu, za istaknuti rad na polju očuvanja narodnosne plesne tradicije.

Na sljedećoj hrvatskoj plesačnici koja će se održati u petak, 26. veljače, od 18 do 21 sat, plesove će podučavati koreograf Đuro Jerant, ponovno u pratnji orkestra braće Barić.

III. Salantska svinjokolja

U organizaciji salantskoga KUD-a Marica, 30. siječnja, treću godinu zaredom, održana je cjelodnevna i večernja priredba pod nazivom III. Salantska svinjokolja, u tamošnjem domu kulture. Već u ranim jutarnjim satima počele su pripreme za kolinje. Znatiželjnici su od šest sati preko cijelog dana mogli pratiti trenutke svinjokolje i sve ono što prati taj događaj koji je nekada obilježavao život na selu. Danas je sve manje kolinja kod kuća. Ovo salantsko okupilo nas je oko tradicijskog kolinja i kolinjskih jela, druženja i zabave na dobrobit KUD-a Marica.

Svinju je KUD-u Marica poklonila salantska zadruga (Szalántai Zrt.).

Marta Szendrői i Katica Antolović kažu mi da je nekoć svinjokolja bila kod svake bošnjačke (hrvatske) kuće, a i sada još ima svinjokolja, skupi se i rodbina... Rijetki drže svinje, ali svinjokolja ima, kupi se svinja... Rano s mrakom su se nekada pokupili ljudi, žene su ih nudile slanim kruhom, rakijom... Zaklano svinjče palili su slamom i župom. Krv bi uhvatile, onu koja im nije trebala za krvavice, u tepsiji bi to žene ispekale na luku i papru, pa se jelo oko devet sati... Džigericu (jetra) pola su odrezali, pa bi je obarili, na tanke šnjite (odreske) narezali, posolili i jeli. Danas peku džigericu. Za doručak nisu sjeli za stol, gazdarica bi iznijela kisele paprike, luk, kruh i džigericu, pečenu krv u velikoj gvozdenoj laboški (rukačici) iz koje bi se kašikom (žlicom) grabilo jelo i usput radilo... Uz to je išlo vino i rakija...

Rodbina se okupila. Mnogo je bilo ljudi ako je rodbina bila velika. Gdje su bili bogatiji, klalo se više svinja, siromašniji su klali po jedno... Meso su pušili... Gazdarica je bila pokraj šahtera (klača,

mesara) pa je govorila kako i što da se radi s mesom. Iz butiča (bedro) izvadili bi krivu kost pa bi od toga napravili šunku za Uskrs. Ako nisu htjeli ostaviti veliku šunku, nju su izrezali, pekli meso i u čablicu metnuli... U čablicu bi slagali pečeno meso i polijevali ga maslom, tako su i čvarke čuvali, ostalo bi sve do ljeta... Rebra bi nasolili i pušili pa od toga i dimljenog mesa pravili bi nedjeljnu čorbu (juhu). Jezik bi također pušili jer kada je pola posta, onda bi kuhali suparni grah pa bi u to stavili pušeni jezik, to se jelo u pola korizme...

Obadvije se raduju svinjokolji u «Maričinoj» organizaciji. Pekle su meso kod kuće koje su im donijeli jer u domu kulture nije bilo toliko rendlika (plamenika). Došle su, kažu u smijehu, pogledati smjesu za kobasice, pomiješale, kušale... Skupilo nas se mnogo, rado dolazimo, volimo doći... okupljamo se i divanimo (razgovaramo)... Unuci, djeca su nam članovi KUD-a.

Judita, Brigita, Tomo, Eva, Laci, Mirko, Agi, Margita, Marko, Rita i mnogi, mnogi drugi cijeli su dan bili na nogama, kuhala se juha, meso, nadijevale pa pekle kobasice, krvavice, sarma..., salenjaci s domaćom marmeladom, kolačići i razni slatkiši. Sve je to dočekalo goste koji su se odazvali pozivu na zajedničku kolinjsku večeru. Napunio se mjesni dom kulture, došla je i generalna konzulica Vesna Haluga sa suprugom, glavna i odgovorna urednica Medijskog centra Croatica Branka Pavić Blažetin, predsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije Mišo Šarošac s prijateljima iz Zaprešića, kod kojih su Salancani, KUD Marica, već dva puta gostovali i nastupali...

U večernjem programu nastupili su: poganski Ženski pjevački zbor Snaše, kukinjski KUD Ladislava Matuška, Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata, uza svirku brojnih svirača s raznih strana, Orkestra Vizin, KUD-a Ladislava Matuška i salantskog KUD-a Marica.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Ákos Kollár

Vrijedna družina, uz brojne pomagače, radila je cijeli dan.

Ostavio nas Lajoš Škrapić

(1938. – 2016.)

Po dugoj cesti u tudjini, domom hodte na počinak!

Zvanaredno je težak ov današnji pondiljak, zvanaredno je mučan prvi dan februara, i uprav tako će biti cijeli tajedan. Znali smo, prlje ali kasnije, po dugom betegu da će Vas i nas strefiti ono neizbježno, nemilosrdno... Smrt.

Zašli ste na kraj duge ceste... na kojoj su Vam do kraja svitili hrvatski lampaši. Pod naslovom „Po dugoj cesti“ je izdana 2012. ljeta u posebnoj, trećoj, knjigi i Vaš pjesnički opus. Došli ste onda na prezentaciju u svoje voljeno i milo Petrovo Selo, kojega ste znali najljepše opisati, nevjerojatno rad imati, dičjim veseljem doživiti sve trenutke ponovnoga boravka po stari vuclica, med brati, siditi u publiku na svakoj svirki, pohvaliti tamburaški časak radosti, prikdati nam „nezrilim“ mudrosti, u svisti izgubljene riči, citirati vlašće jačke i istinski, toplo objamiti brate i sestrice. Svidoki smo i kristalnih suz, kad se je lipo govorilo o vašoj Pinčenoj dolini, pri jubileji, zipki, udaji, ženidbi, ali uprav na grobu. Bili ste vik svoj med svojimi. Djelali ste u tudjini tiho i marljivo, ljeta dugo, s onom dibokom željom i žudjom za domovinom ku nek on človik more nositi u srcu ki istinski zna ljubiti, moliti i žrtvovati se za nešto. Fizika je postala vaš hobi, učili ste generacije s voljom i željom ter s ljubavlju, zato su vas toliko i poštovali studenti u ugarskoj metropoli. Tu ćut su nosili svi u sebi, ki su vas poznali jer ste bili Hrvat do krajnosti, zastupnik u državnj organj, izvjestitelj, novinar, glasnogovornik, poznavatelj, ljubitelj i prevoditelj književnosti, putnik med blaženimj, vik otvoreni za novost i poznanstva. Uvijek dobronamjerno i ljudski ste se zalagali za naš skupni kinč, materinsku rič, za korijene, za skupne vridnosti, i to tako da gor nismo upametzeli da ste i Vi nam bili rijetki biser, kao i vaše štrofe, pisane domovini, materinskom glasu, gradišćanskoj braći, svim nam, ki smo Vas rado štali i citirali. Sad se nek prozirne suze šetaju po licu, tamo u dibini stišće nas ono nezrečeno, i moremo se študirati, što smo sve zanemarili, što smo sve zgubili s Vami. Podložni u tugi, sa smrznutimj riči pozdravilo nas je ujutro pondiljka. Dali ste nam koliko ste nek

mogli, prave riči, kad je bilo potribno batrenje, bistvanje, milovali ste nas pogledom i znali smo svi da činimo pravu stvar, svaki na svojem mjestu, pak još nas muči sad grižnja savjesti. Toliko smo dužni ostali, ništ vam nismo zahvalili... Prošli ste nam tiho, ukrali su Vas boli i muka... Našega uzora, pjesnika, velikana Petrovoga Sela. Človika. Hrvata. Jednoga stupa naše tvrdjave, jednoga od jakih, jednoga od zadnjih...

A mi ostavljeni, nemoćni stojimo na kraju Vašega puta. Polag groba u petroviskom cintiru, po dugoj cesti... i ki zna, kad ćemo si najti utišenje na bol i strah da se toliko nemilosrdno spuni sudbina da nas otkine, zakine i razdvaja u ovo vrime. Zašli ste u svoju vječnu Domovinu, hodte domom na počivanje.

Gori nam svića spominka, a u plamenu molitva, rič i vjera: Zbogom, Lajoš bači, počivajte u miru, a Vašoj obitelji u suznoj dolini izražavamo iskrenu sućut!

Vaša sestrice Timea

Trenutak za pjesmu

Pinčena draga

Rodni kraj, Pinčena draga,
brižuljasta okolina,
sinu va tudjini, draga:
skromno shranjena dolina.

Loze, polja, vinogradi,
lugi, tratine, parage.
Pinka teče, gaj objami,
napoju ju potok, grabe.

Dolina, zipka preocev,
obramba krez pokolenja:
staliž, stan, pokrov biguncev,
zemaljski raj za selenja.

Vladali su te Rimljani,
pak Barbari i Avari,
Germani ino Slavljani,
Tatari, Turki, Mađari.

Bila si suzna dolina,
horalj su štuki, tanki.
U boji sine zgubila,
ne znaš, gdi su jim ostanki.

Rodni kraj, Pinčena draga,
krilo, gajbica ljubavi.
Ganul sam se mlad, od praga,
dojt ću, kad me moć ostavi.

Lajoš Škrapić

Izložba „Luka“

U Galeriji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae 29. siječnja otvorena je izložba Likovne kolonije „Šarlota Lavanda“ pod nazivom „Luka“. Kolonija se već desetak godina održava u srednjoj Dalmaciji, u

Ženski pjevački zbor Augusta Šenoae

Prvić Luci, Srimi, Vodicama... kaže nam u ime Kolonije njezina pokretačica Roberta Faltisz koju je posao turističke djelatnice nekada davno odveo u Vodice, te je tako i došla na zamisao pokretanja kolonije za umjetnike iz Mađarske. Do sada u sedam godina održano je jedanaest kolonija. Bilo je godina kada su održane tri kolonije, tri se planiraju i 2016. godine. Sudionici su do sada svoje radove izlagali u Vodicama, Prvić Luci, Pečuhu, Budimpešti, Senandriji...

Goste je pozdravio voditelj Kluba Mišo Šarošac, a izložbu je otvorila Vesna Haluga, generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu. Glazbenu pozadinu otvaranju dao je Ženski pjevački zbor Augusta Šenoae. Izložba je otvorena u Maloj galeriji Kluba do 19. veljače svakoga radnog dana od 10 do 17 sati, a radove su izložili sudionici Kolonije u 2015. godini: Đuro Benković, Rozi Bornemisza, István Zámbo, Róbert Faltis, Alexandra Faltisz, Roberta Faltisz, István Fillenz, Zsolt Herédi, Gábor Kovács, János Zoltán Kovács, Zsuzsa Kovács, Andrea Meleg, Hajnalka Molnár Csikós, Gábor Orgoványi, Adrienn Papp, Szilvia Pállay-Kovács, Richárd Széman, Tonči Juričev-Grgin, Brigitta Török, Dániel Zimányi-Faltisz.

Branka Pavić Blažetin

U veljači rok za prijavu na proljetne maturalne ispite

Na temelju 12. § članka 6 točke b) i c) Vladine uredbe 100/1997. (VI.13.) pravilnika o polaganju državnih maturalnih ispita, ispiti se mogu polagati u dva ispitna roka, u svibnju i lipnju te u listopadu i studenome. Pristupnik je dužan osobno ili putem opunomoćene osobe dostaviti popunjenu pristupnicu ustanovi koja organizira maturalne ispite. Rok je za prijavu na proljetne maturalne ispite do 15. veljače 2016., za jesenske do 5. rujna 2016. Važno je da je rok za daljnju naobrazbu srednjoškolaca također do 15. veljače 2016., što je e-prijava na portalu felvi.hu. Proljetni maturalni ispiti započinju 2. svibnja 2016., u 8.00 sati, s pismenim ispitom iz mađarskoga jezika i književnosti.

Program Hrvatskog kazališta za veljaču

7. veljače u 16 sati Rajmund Kupareo: Porođenje – misterij, Lukovišće

15. veljače u 19.30 sati Agatha Christie: Mišolovka – krimić, Narodno pozorište Tuzla

18. veljače u 19.30 sati Dobri, Loši i Visoki – baletna farsa u izvedbi plesača Pečuškog baleta, Virovitica

21. veljače u 16 sati Rajmund Kupareo: Porođenje – misterij, Aljmaš

28. veljače u 14 sati Rajmund Kupareo: Porođenje – misterij, Brlobaš.

PEČUH – U organizaciji Mađarskoga prosvjetnog zavoda Ureda Baranjske županije, u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae 20. siječnja priređen je Narodnosni okrugli stol kao dio niza od tri okrugla stola koji imaju za cilj pospješiti suradnju Mađarskoga prosvjetnog zavoda Ureda Baranjske županije s narodnosnim samoupravama u Baranji i civilnih udruga (civila) s nakanom otvaranja mogućnosti i aktualnih zadaća na polju njegovanja narodnih običaja, sagledavanja aktualnih problema i donošenja preporuka. Na spomenutom Okruglom stolu predstavljeni su Hrvati u Baranjskoj županiji. Predavanje o njima imao je József Szávai, umjetnički voditelj KUD-a Tanac, a voditeljica susreta bila je dr. Tünde Minorics s Instituta za kulturne znanosti Odsjeka za posredovanje kultura i razvoj zajednica.

Bogatstvo...

Kozarski Hrvati

Svečanost predaje maturalnih vrpca

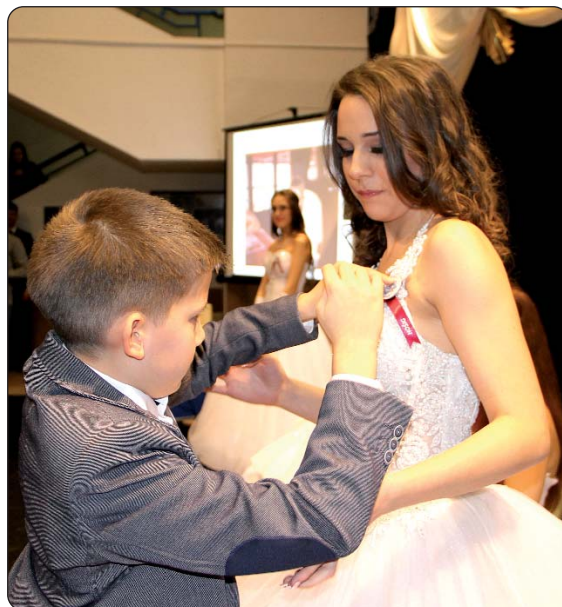
Maturalna vrpca simbol, ali i odgovornost

U predvorju budimpeštanske Hrvatske gimnazije 29. siječnja, u kasnim popodnevnim satima upriličena je svečanost predaje maturalnih vrpca. Vrpce su primili budući maturanti, naraštaj 2012. – 2016.: Anita Boda, Rebeka Bús, Fanni Czine, Andrea Hegybéli, Zsófia Lisócki, Dorina Pelyvás, Andrea Šibalin, Máté Marcell Garcia, Ivan Milković i Franjo Pataki, razrednice Marija Petrič i Zorica Kaceus, te profesori razreda.

Svečanosti su pribivali prvi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Berislav Živković, glasnogovornik hrvatske manjine u Mađarskome parlamentu Mišo Hepp, savjetnik Hrvatske državne samouprave, ujedno i ravnatelj pečuskoga Hrvatskog školskog centra Miroslava Krležę Gabor Győrvári, predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte Anica Petreš Németh, prijatelji i roditelji maturanata. Maturanti su za pozivnicu na tu prigodu odabrali stihove hrvatskoga pjesnika Dobriše Cesarića „Ko zna (ah niko, niko ništa ne zna. Krhko je znanje!)“ i ulomak iz pjesme slavne grupe Doors „Postoji vrijeme za život, i vrijeme za laž, i vrijeme za smijeh, i vrijeme za smrt“. Navodi na pozivnicama jesu i odraz osobnosti naraštaja, što spretno treba odabrati jer donekle zrcali razrednu zajednicu. Tako je to i pri sastavljanju svečanoga programa, što su ovoga puta osmislili i predstavili polaznici 11. razreda, na čelu s razrednikom Ladislavom Gršičem. To je njihov dar svečarima, u kojem se isprepliću odlike generacija. Za to nikada nemojte pitati za vrijeme ili trud.

„Današnji je dan izniman, ne samo za nas nego i za naše drage maturante. Večeras ćemo svjedočiti svečanom događaju još jedne generacije, koja polako, ali sigurno korača u život... Ponos je stajati ovdje nakon četiri godine, zato vjerujte u sebe i u svoju budućnost. Sada ste vi glavni junaci, vi odlučujete o svome daljnjem životu. Nosite ovu vrpcu ponosno, ona predstavlja simbol vašega truda i samostalnosti. Iskoristite dane mogućnosti i učinite sve što ste naumili“ – reče među ostalim u ime 11. razreda Mia Barbir, a na mađarskome jeziku prigodni govor čitao je Franjo Füzesi. Stihove Gustava Krkleca „Srebrene ceste“ izvela je Sineta

Schmidt, a Lőrinc Szabóa „Sivatagban“ Norbert Góhér. Lirsku pjesmu „Read All About It“ Emeli Sandé na engleskom jeziku pjevala je Vivien Berenji. „Nemojte zaboraviti da nakon svečanosti predaje maturalnih vrpca, nakon maturalnog ispita i oproštaja od škole čeka vas od svega dosadašnjega veća odgovornost: odgovornost za sebe, obitelj, društvo i za hrvatsku narodnosnu zajednicu... Svečanost predaje vrpca međutim ima i jedan drugi moto: „Carpe diem!“: iskoristi dan! Horacijevu izreku ne smijemo krivo tumačiti: ne znači da je samo današnji dan važan i nemoj se uopće brinuti što će biti sutra. Bit je filozofije Carpe diem: veseli se svakom danu, svim trenutcima, svim mogućnostima koje život pruža. Raduj se današnjoj svečanosti, večerašnjem sjaju, raduj se što si mlad i lijep, raduj se dragi „natjecatelju“ da na gledalištu mnogi navijaju za tebe i tebi pomažu“ – naglasila je ravnateljica ustanove Ana Gojtan pri obraćanju slavljenicima. Slijedili su najzanosniji trenutki jedne od najotmjenijih školskih svečanosti, ceremonijal predaje maturalnih vrpca. Komadić tamnocrvene svile s napisom „HOŠIG 2012. – 2016.“, uvijen u značku škole. Od toga trenutka još je jača ta nit koja spaja, koja će ujedno postati i vodiljom cijeloga života, a prva je kušnja maturalni ispit. „Netom je prošlo godinu dana kada smo mi organizirali svečanost prethodne generacije. Tada su naša srca istodobno zadržala i kao da smo istovremeno izlanuli: „Bože, iduće godine će mene slaviti na predaji vrpca... A danas sjedimo pred vama u svečanoj odjeći, pomalo poplašeni, puni raznovrsnih osjećaja: dopola olakšani, stoga što se uskoro završava naše srednjoškolsko školovanje, dopola puni zabrinutosti, naime za sve nas je ova situacija nepoznata, nova te ne znamo zasigurno što donosi budućnost. Za svaki slučaj, ta vrpca koju nam danas učenici 11. razreda zataknju na odjeću, opominjat će nas na to da se napornim radom, marljivo spremamo za maturalni ispit koji je ujedno i naš prijamni ispit za visoko školovanje“ – istaknula je Andrea Hegybéli, a na mađarskome jeziku u ime svečara govorila je Fanni Czine. Zvuci skladbe Andréa Rieua „And The Waltz Goes On“ i poput bijelih pahuljica, koje je uzburkao lak povjetarac, djevojke su zaplesale u otmjenim vjenčanicama u čvrstom zagrljaju partnera, mladića. Nezaboravan doživljaj u komešanju osjećaja.

Dragi svečari, neka vam životni put bude lagan, nemojte se nikada predati, i svaku poteškoću doživite poput izazova. Sretno!

Kristina Goher

Tri zidni kalendari, tri umjetnosti

U zadnje vrime u naši pojedini seli cijele „manufakture“ se spravljaju za proizvodnju zidnih kalendarov. Trenutno imam tri u ruci za ovo ljeto, iako znam da već ko društvo još je izdalo lipe fotografije s kalendarskim dijelom za svoje simpatizere. Ovput predstavljamo vam tri kalendare s umjetnosti, iz kojih još morete naručiti, ako vam se vidi i želite ga imati u svojem stanu.

prašine stare domaće recepte, a nje sin Dani je poiskao seoske žene ke su pak s veseljem pripravile sve naručeno, dokle je u realizaciji debeli dio imao i Petar Temmel, a za tiskarska djela se skrbila Croatica d. o. o. Tako na ovi stranica imamo dvojezično napisane recepte s našimi

tati i životopis Feri bačija. Tako doznajemo da njevi predkipi su u stvaranju, ne već i ne manje, nego veliki hrvatski kipar Ivan Meštrović ter kipar iz Transilvanije, Jenő Szervátiusz. Iznad kalendarskoga djela svaki misec je dostao jednu impozantnu sliku s naslovom kot Hvala, Šala u pivnici, Špecijalni dar za Timeu Horvat, Glava Kristuševa, Hrvatski grb, Heroji, Po staza naših starih, Hodočasna ploča na putu prema Celju, Portret vinara, Šopron 1956., Crikvica Sv. Martina u Koljnofu i Paleta. Kalendar je sastavila kulturna djelačica Monika Taschner-Egrešić, izdavač je Seoska samouprava. Tribi je i to naglasiti da u ovi spomenuti seli jur duga ljeta je tradicija izmisliti razne ideje i staviti to na papir mnogim za veselje. Polag vridnosti ovi kalendari su svakako od iznimne važnosti i u reklamiranju našega bogatstva, svagdir po Gradišću.

Dodatki: Za jednu porciju je potrebno: 3 jajci, prahov cukor, mlika, mast
3 cili jajci moramo vagati i tuliko dekav cukara k njemu dati, kot su jajca teška. 4-5 minut je moramo mišati, a na zadnje uprav tuliko dekav mlika k njemu dati, kot su jajca pak cukor teški. Pleh moramo namazati i tanke štrafe povliči, 1,5 cm-ov jedan od drugoga. Kad se napol speče, listo moramo iznet iz pleha i friško namotat na drvene kuhačice. Gotove šudljice vrižemo u plastičnu torbicu, kad tako dugo stoju.

ŠUDLJICE

SUDLJICA

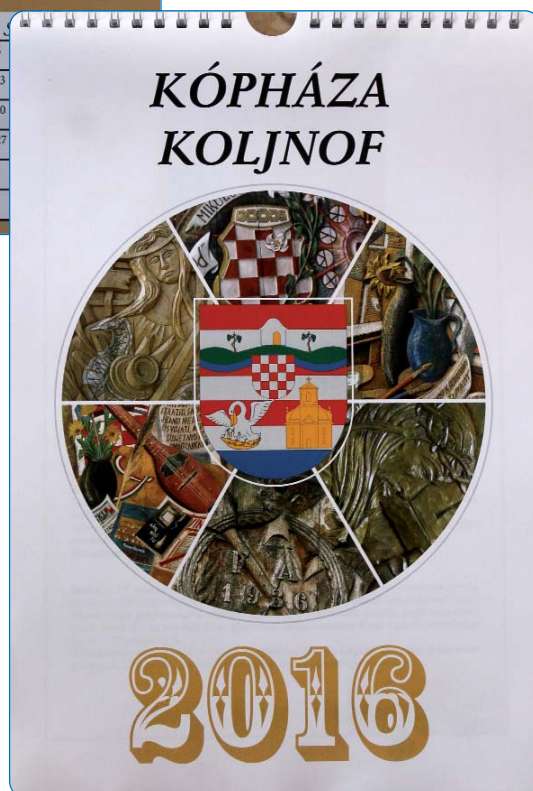
Hozzávalók egy adaghoz: 3db tojás, porcukor, liszt, zsír
A 3 db tojást lemérjük héjastul. Ahány dekagramm a tojás, annyi porcukrot mérünk hozzá. A tojást 4-5 percig verjük a cukorral, majd ugyanannyi finomlisztet adunk hozzá, és simára keverjük a tésztát. A tepsit zsírral kikentjük, majd vékony csíkokat nyomunk a tepsibe, kb. 1,5 cm-re egymástól. Porró sütőben 4-5 percig megsütjük, majd a csíkokat feltekerjük fakanálra. Néhány másodperc után levesszük a fakanálról, merítjük ki a kőből, könnyen törik. A kész süteményt nylon zacskóban tároljuk, így sokáig friss marad.

Februar - Veljača - Február

Pondiljak	Torak	Srida	Četartak	Petak
1	2	3	4	5
8	9	10	11	12
15	16	17	18	19
22	23	24	25	26
29	1	2	3	4

Sve već je karakteristično da se otkrivaju vridnosti u naši mali mjesti, da se posvećuje pažnja i na ov način istaknutim ljudem, umjetnikom, pjesnikom na koga su u pojedini naselji, a mirno moremo reći i šire, po cijelom Gradišću, gizdavi. Vjerojatno i po prvom ljetu smrti Lajoša Brigovića je Hrvatska samouprava Hrvatskoga Židana mislila, s direktorom Kulturnoga doma, Petrom Horvatom, pod tiskarskim djelom „Projekta“ u Kisegu i slikami Timee Horvat, da je vrime došlo za predstavljanje i onih umjetničkih slik pokojnoga našega najvećega gradišćanskoga slikara, ke su dovidob počivale u ormaru, ali jednostavno na i uz stijenu djelaonice, i ke su, zahvaljujući teti Janki Brigović, sad jur dostižne i za širu javnost. Kolorne panorame iz židanske krajine s poznatimi motivi Lajoša Brigovića za 2016. ljeto, obavezno su za imati u svakom židanskom stanu, a kot pravi poklon će služiti i pri razni prilika svakomu dragomu gostu spomenutoga naselja. Drugačijom umjetnošću se bavi ovo ljeto petrovski kalendar, i to s gastronomijom. Ana Škrapić-Timar, predsjednica Hrvatske samouprave u Petrovom Selu, izvlikla je iz

petroviskimi specijaliteti. Ki dovidob nisu znali, ali nisu se ufali obraćati u kuhnji, sad imaju neizostavljenu priliku. Šuljanci, šudljice, slani kifljinci, granatirmarš, s makom kifljinci, putorovi ringadljini, pažuljovi žganci, lepinji s jabukami, krumpļjinova pogača, horijove palice, anajzovi i jabuke „u bundi“ tako graciozno pozivaju nas u akciju da je napravimo i kušamo da jednostavno se ne more človik suprotstaviti. Treći kalendar iz Koljnofa, ljetos sadrži umjetnička djela drivorezbara Ferencza Taschnera. Prva stranica je ilustrirana s portretom koljnofskoga umjetnika i u kratki crta se da preš-

Tiho

Ruku pod ruku

Kapošvarska Hrvatska samouprava i Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva već dugi niz godina zajedno se brinu o hrvatskoj zajednici toga grada. Otkada je 2004. godine na poticaj Hrvatske samouprave utemeljeno Zemaljsko društvo, dvije organizacije djeluju ruku pod ruku za dobrobit kapošvarske hrvatske zajednice. Svoje programe tijekom cijele godine usklađuju i na taj način uspijevaju okupiti širi krug pripadnika hrvatske narodnosti, odnosno simpatizere hrvatske kulture. Hrvatski dan u Kapošvaru krajem prošle godine priređen je u zajedničkoj organizaciji Samouprave i Društva prilikom kojeg su zbrojena dostignuća u protekloj godini. Na obilježavanju Hrvatskog dana bili su ugledni gosti: Ivan Gugan, predsjednik Hrvatske državne samouprave, Berislav Živković, prvi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, i predstavnici grada Kapošvara.

Marko Kovač predaje Mariji Arato zahvalnicu za djelovanje Zbora „Most-duga“.

Hrvatski se dan redovito priređuje, naime toga dana posvećuje se posebna pozornost Hrvatima u gradu, njihovu materinskom jeziku i kulturi, reče nam Marko Kovač, predsjednik Hrvatske samouprave, a ujedno i Zemaljskog društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva.

– Hrvatska samouprava u Kapošvaru treba raditi na tome da što češće okupi što više pripadnika naše zajednice. U tome pomaže i Zemaljsko društvo, a narodnosna samouprava podupire djelovanje Društva. Međusobno se dopunjujemo i tako uspijevamo ostvariti bolje programe i okupiti više ljudi. Obje se organizacije trude da se kandidiraju na natječaje, naravno ne uspijevamo uvijek dobiti sredstva, međutim programi u dobrom dijelu ovise o tome. Pokušamo raditi po svojim mogućnostima. Ove je godine naša organizacija

imala devet priredaba, na 12 manifestacija smo sudjelovali, a šest smo posjetili kako bismo stekli nova iskustva i uspostavili nove veze, organizirali smo tečaj hrvatskoga jezika, surađujemo s raznim udrugama iz matične nam domovine. Zemaljsko društvo ima umalo dvjesto članova, ali za sedamdesetak članova mogu reći da su aktivni, redovito se sastajemo i dogovaramo oko rada. – ukratko ponavlja djelovanje organizacija predsjednik Marko Kovač.

Zapravo, svi zastupnici Hrvatske samouprave članovi su Društva i tako je lakše uskladiti programe. U okrilju dvije organizacije djeluje Pjevački zbor „Most-duga“, utemeljen 2008. godine, koji vodi zastupnica kapošvarske Hrvatske samouprave Marija Arato. Pjevački su zbor utemeljili Hrvati grada Kapošvara i njeguje hrvatsku glazbenu kulturu svih regija zajedno s tamburašima, naime njihovi su članovi doseljenici iz raznih regija. Na Hrvatskom danu publiku su obradovali hrvatskim pučkim podravskim pjesmama. Članovi su vrlo djelatni, osim pjevanja sudjeluju i u organizacijskim poslovima, a posljednjih godina pjevanje prati i tamburaški sastav. Na kulturnome programu Hrvatskog dana nastupali su i svirači Tamburaškog sastava „Drava“ i sastav „Hajnalig Band“. Hrvatski dan u Kapošvaru prigoda je da organizacije izraze zahvalu onim osobama ili družinama koje su pomogle u djelovanju dviju organizacija. Ovaj put zahvalili su rad Kingi Mogyorósi, referentici za međunarodne veze pri Gradu Kapošvaru, koja je tijekom godina pomogla oko uspostave veza s matičnom domovinom, a riječi zahvale upućene su i Pjevačkome zboru „Most-duga“, koji je tijekom cijele godine aktivno sudjelovao u svim programima. Organizacije i u ovoj godini nastavit će na tome putu, već su predali natječaj kod Ministarstva ljudskih resursa i nadaju se da će im natječaji biti uspješni kako bi mogli i tekuće godine ostvariti sadržajne programe za dobrobit kapošvarskih Hrvata.

- beta -

Pjevački zbor „Most-duga“

Mala stranica

Međunarodni dan života

Prva veljačka nedjelja posvećena je životu, naime tada se održava Međunarodni dan života. Tim se danom posvećuje pozornost na to da svakog čovjeka treba vrednovati kao osobu i voljeti ga takvim kakav jest, bez obzira na njegovo fizičko, duševno ili zdravstveno stanje. Svaki ljudski život u ovaj svijet donese mnogo nove, neponovljive radosti, ljubavi i topline, svaki novi život ima u sebi moć mijenjati i obogaćivati druge živote, svaki novi čovjek ostavlja svojim životom neponovljivi, izvorni trag.

Vic tjedna

Obećanja

- Sine, obećao si da ćeš se navrijeme vratiti kući, a opet si zakasnio!
- Znam, tata, oprosti!
- Rekao sam da ću te kazniti ako zakasniš.
- Jesi, ali ako ja nisam održao obećanje, onda ne moraš ni ti.

Mali jezični savjetnik

DOBRODOŠAO ili **DOBRO DOŠAO?** Zapravo, pravilna su oba oblika, ali ne u istom surječju, kontekstu. **DOBRODOŠAO** je pridjev i stoji uz imenicu, npr. To je dobrodošla promjena.

DOBRO DOŠAO je izraz sastavljen od priloga i glagolskog pridjeva radnog. Koriste se njime kao pozdravnim jezičnim elementom, npr. Dobro došao, prijatelju!

Književni kutak

Gustav Krklec

MASKENBALSKE ŠALE

Kakvog lava, to je šala.

Ja sam zvijezda maskenbala.

Klaun jedan smiješna lica,
prepun šale, pjesme, vica.

MASKA ZECA

Ma što će vam maske ove:
snjegovići, klaun, sove?

Maskirajte se u zeca
masku zeca vole djeca.

Dječje poklade u Keresturu

Štrumfovići, kukci, leptiri, ribiči, vještice, gljive, plesačice i razne zvijeri „preplavili“ su keresturske ulice 29. siječnja na III. Dječjem fašniku. Za organizaciju se pobrinula mjesna Hrvatska samouprava i Osnovna škola Nikole Zrinskog te razne udruge mjesta. Sudjelovalo je umalo 180 djece, obučenih u razne krinke, maske.

Muhare iz Hrvatske nagrađene su posjetom bazenu.

– Prije nekoliko godina sudjelovali smo na Dječjem fašniku u Kotoribi, gdje smo se vrlo dobro osjećali, sviđalo nam se kako se djeca vesele, da su ulice bučne i šarolike od mnoštva djece, pa smo i mi odlučili organizirati nešto slično prije tri godine. Činilo nam se da djeca uživaju u tome, ali ne samo ona nego i njihovi roditelji, bake i djedovi. Mnogi izlaze na ulice, nude djeci krafne, kolače i piće. To nam je treći dječji fašnik, a dosada smo uvijek imali goste i iz nekih udaljenih mjesta. Ovaj put su došli mladi iz Telekesa te iz naših hrvatskih prijateljskih naselja, iz Draškovca i Preloga. Svima je lijepo družiti se, veseliti se i čekati proljeće. – rekla je Anica Kovač, predsjednica Hrvatske samouprave.

Dječja pokladna povorka krenula je u 13 sati po seoskim uli-

Dom kulture napunjen maškarama

cima, s velikom bukom, mnogi su istrčali na ulice i pridružili se povorci da pomažu maškarama otjerati hladne zimske dane. Od 14 sati u prepunome kulturnom domu prikazani su programi raznih družina, neki su se predstavili sa šaljivom scenskom igrom na mađarskom jeziku, plesom, pjevanjem i raznim ludorijama, čime su uspješno obradovali sudionike Fašnika.

Male družine iz Draškovca i Preloga već su drugi put došle na naše poklade i obukle se u gljivu muharu, odnosno u havajske plesačice. Njihove su kostime izradile mame i zahvaljujući njima ocjenjivačko povjerenstvo odredilo im vrlo dobre rezultate. Od niz zanimljivih programa i krinke najbolju je ocjenu dobila družina 4. razreda i družina iz Hrvatske, koji su nagrađeni prekrasnom tortom i jednodnevnom boravkom na bazenima u Kehidakustanyu. Drugo su mjesto osvojili učenici 2. razreda koji su nagrađeni posjetom kinoteci, a treće mjesto pripalo je 6. razredu koji su nagrađeni pizzom.

beta

Učenici 2. razreda u glumi gljiste i ribiča

LETINJA – Hrvatska zajednica toga grada 4. veljače održat će tradicionalni običaj „Lekovnog četrtka“ na Julijanskoj gori. Ženski članovi obući će prikladnu odjeću, pripremiti kolače i ukusna jela te se skupa veseliti uz dobru kapljicu.

KERESTUR – To pomursko naselje 6. veljače bit će treći put domaćinom Pomurskoga svinjokolja. Natjecanje u svinjokolju započinje u 7.30, a prikaz svinjokolja za sve znatizeljne počinje u 10 sati. Družine će od jutra pripremati svinjokoljske specijalitete koje će posjetitelji moći kušati. Svečano otvaranje programa je u 11 sati. Posjetitelje će zabavljati kulturni program, među ostalima i hrvatski Tamburaški sastav „Stoboš“ iz Kaniže.

Dubravkinim putem IV.

Po stopama Miroslava Krležę, Marije Jurić Zagorke i drugih poznatih hrvatskih ličnosti

Među više stotina (čak 700-ak) izloženih predmeta uz popratne tekstove na hrvatskom i engleskom jeziku nalaze se, među ostalima, kutija od šibica, sjekira, vjenčanica, lisice, vrtni patuljak, sve odreda eksponati koje su obični ljudi poklonili s iskustvom ljubavnog brodoloma. Na jednome mjestu uz zapakiranu kutiju slatkih tangi stoji kratak potpis: „Kupio mi je tange od bombona. Kada me prevario s kolegicom na poslu, poslao mi je e-mail. Koji jeftini škrtac.“ Pokraj sjekire iz Njemačke čitamo: „Bila je prva žena kojoj sam dozvolio da se useli k meni. Poslije rastanka svakodnevno sam tijekom 14 dana cijepao jedan po jedan dio njezinog namještaja“. Sjekira kao terapijski predmet – barem ovdje tako je promovirana. A muzej služi doista za neke posjetitelje kao neka vrste terapije, a drugi ga doživljavaju humoristično. Banalnim se čini, ali je tako: nema ljubavne žrtve bez završne predstave. Svako vezi jednom dođe kraj...

A naša se šetnja nastavlja. Gomilajući doživljaje, nikako ne bismo željeli propustiti ni noć provedenu u Zagrebu. U kasnim večernjim satima (nešto prije ponoći) počinje tura duhova na Gornjem gradu, a nosi ime „Tajne Griča.“ Na njoj se može upoznati povijesna i tajnovita strana glavnoga grada. Kao posjetitelji aktivno sudjelujemo u različitim uprizorenim zbivanjima iz povijesti grada Zagreba, od kojih nas neka naježi, a neke raznježe.

Obilazak je temeljen na povijesnim činjenicama, na romanisanoj povijesti preuzetoj iz romana Marije Jurić Zagorke (1873. – 1957.) i na poznatim gradskim legendama. Noćna tura „Tajne Griča“ posebna je zbog večernjeg termina te kostimiranih povijesnih i fiktivnih likova koji na slikovit i interaktivan način predstavljaju gradsku povijest, a istodobno jamče novo doživljavanje poznatih lokacija. Grič je zapravo Gradec, najstariji dio grada na obroncima Medvednice iz kojeg je, zajedno s Kaptolom, nastao današnji Zagreb. Godine 1242. Bela IV. izdao je Zlatnu bulu kojom se taj dio brda na Gradecu proglašava slobodnim kraljevskim gradom

Bitni je punkt okupljanja našega društva spomenik Andrije Kačića Miošića na uglu Ilice i Mesničke ulice, a sam obilazak počinje na Kapucinskim stubama gdje grupu dočekuje Marija Jurić Zagorka (1873. – 1957.) – zapravo glumica koja nju oživljuje. Svatko od nas posjetitelja dobiva u ruke staklom uokvireni fenjer. Valja znati da je Marija Jurić Zagorka najčitanija hrvatska spisateljica i prva profesionalna novinarka. Zahvaljujući poznavanju mađarskog jezika, svoje je novine (Obzor) izvještavala iz budimpeštanskog parlamenta. Nastavljajući dalje šetnju stopama po-

znatih ličnosti, kod kule Lotrščak doživljavamo duh banice Manduše. Za vrijeme obilaska susrećemo još Neru i Sinišu iz Zagorkinih romana, ali i Petricu Kerempuha i njegovu glumačku družinu koja nam kroz predstavu priča priču o seljačkoj buni i Matiji Gupcu. Tu su još i našigač i noćobdija, pokoja prava vještica kao i razni drugi likovi i događaji iz udžbenika i romana, isprepleteni u zavodljivu i tajanstvenu priču o Gornjem gradu. Budući da ovoga puta većinu publike sačinjavaju strani novinari, specijalno za njih/nas ove večeri predstava ide na engleskom jeziku. Ali se neki znameniti Krležini stihovi neizostavno kazuju i na hrvatskome. Tako i čuveni Krležini redci iz Balade Petrice Kerempuha:

Smjena straže. Vojnici ispriopovijedaju priču o kravati.

„Nigdar ni tak bilo / da ni nekak bilo, / pak ni vezda nebu / da nam nekak ne bu.“ Jednako tako zvuče na slatkome kajkavskom i riječi simpatične glumice vještice Bernarde Filipović kad oživljavajući jedan Zagorkin lik, ovako odbija približavanje mladića koji njoj nudi ljubav: „Ne buš me kušnul, lvekl!“ To tobožnje odbijanje, strast i pravi mentalitet naše duše samo se na tom narječju može toliko jezgrovito i slikovito izraziti. Na engleski prevedeno to je samo jedna u nizu rečenica.

Tajanstveni put uza svjetlost svjetiljaka nastavljajmo do Jezuitskoga trga, prema Kamenitim vratima. Vrata su ostatak utvrde koja vjerojatno postoje od 1266. Često su bila pregrađivana, a nisu ih zaobišli

ni veliki požari. Najpoznatija su kao zavjetna kapelica sa slikom Majke Božje od Kamenitih vrata. Naime, u velikom požaru koji je izbio 31. svibnja 1731. slika Majke Božje nađena je čitava i neoštećena usred vatre i pepela, a samo je okvir izgorio. Iste je godine slika postavljena u barokni oltar. U rukama sa svijećama na trenutak se svi zaustavljamo ovdje, moleći se Bogorodici.

Približno dvosatna šetnja Gričem sjajan je završetak zagrebačke večeri. Ali programu još nije kraj. Na posljednjoj postaji na Markovu trgu kod starovjekovne klijeti gostionice Cinkuš, čeka nas osvježanje i zakuska: pogačice i rakija, pivo i, naravno, vrhunska hrvatska vina. Sve to uz ritmove starogradskih pjesama u pratnji poznatoga tamburaškog sastava Cinkuši. U tradiciji kajkavskog kraja „cinkuš“ označava zvono koje prati ljude od njihova rođenja i sve kroz čitav njihov život. Ono budi, oglašava, upozorava, zvoni na uzbunu, svadbeno je i golgotско zvonce. Zajedno s muzikašima pjevamo: „Lepe ti je, lepe ti je Zagorje zelene, Zagorje zelene, još je lepši beli Zagreb grad.“ I pjesmama nema kraja sve do rane zore kada počne svanuće – zapravo novi dan, novo lutanje po lijepom Zagreb gradu.

Branje rozmarina med županijskim vridnosti

Branje rozmarina, kot četarska hrvatska tradicija, na kraju prošloga miseca je primljeno «u škrinju» vridnosti Željezne županije. Odluku je donesao stručni odbor, je s nami podilio vist Tivadar Čeri, potpredsjednik Hrvatske samouprave u Gornjem Četaru, ki je i inicirao da ta fašenski običaj dobije ta «status». Četarci su lani izdali DVD o tom atraktivnom dogodjaju, a ov tajedan u četvrtak će prikzeti i službeni dokument o priznanju. Polag toga, ta lipa pravica i ljetos poziva sve zainteresirane u selo jur 6. februara, u subotu, na bal u mjesni dom kulture kade će svirati Karambolo, a drugi dan jačkarni večer vabi diozimatelje, dičake i muže, na skupno jačenje i mulatovanje. Zadnji fašenski pondiljak mladi se ganu u Goricu u 11 uri ter će s jačkom posjetiti sve klite i pivnice. Utorak će dičaki ići divojkam, kako je predvidjeno u pet hiž, po rozmarine i kitice, a domaćini s obilnimi stoli, tancanjem zahvaljuju za trenutke lipoga druženja i u ovom mesopustu. Zadnji dan do polnoći još moru se zabavljati Četarci na mužiku petroviskoga Janoša Timara.

Birjansko druženje

Hrvatska plesna skupina sela Birjana organizirala je 27. prosinca 2015. godine u mjesnoj stoljetnoj crkvi svetu misu na hrvatskom jeziku, koju je predvodio martinački župnik Ilija Čuzdi, prije dugogodišnji župnik Olaske župe i sela Birjana. Članovi Hrvatske plesne skupine u sklopu mise pjevali su hrvatske božićne pjesme: Raduj te se, narodi, Djetešce nam se rodilo, Svim na zemlji mir veselje, Slava bud' Bogu na visini. Misi je sudjelovalo mnoštvo vjernika iz Birjana, i Hrvata i Mađara, kaže nam voditeljica Plesne skupine, ujedno i predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Milica Murinyi Sörös. Nakon mise druženje je nastavljeno u mjesnom domu kulture gdje je Plesna skupina obilježila i proslavila uspješnu 2015. godinu. Razgovaralo se o uspjesima u 2015. i planovima za 2016. godinu. Svaki član Skupine dobio je majicu s imenom grupe i kalendar za 2016. godinu s fotografijama snimljenim na nastupima u 2015. godini. Kako kaže Milica Murinyi Sörös, ponosna je na riječi pohvale koju Plesna skupina dobiva na svojim nastupima i u Birjanu i šire na nastupima u naseljima u kojima obitavaju Hrvati.

Nikada kasno za zdravicu

Lani sredinom prosinca, upravo uz blagdan sv. Lucije, u Izvaru je priređena prigodna svečanost i javna tribina u organizaciji mjesne Hrvatske samouprave. Program je otvorila predsjednica Samouprave Klara Kovač s godišnjem izvješćem o radu i programima hrvatske zajednice. Na programu je bio nazočan i voditelj HDS-ova ureda Jozo Solga, koji je u svom govoru istaknuo važnu suradnju s Klarom Kovač i s izvarskom Hrvatskom samoupravom te s prijateljima iz bližih naselja Republike Hrvatske. Zatim je donaćelnik naselja Ždala zahvalio na pozivu, i potvrdio suradnju s Izvarom. Slijedio je kulturni dio večeri. Prvo su nastupili učenici hrvatskoga jezičnog kružoka mjesne osnovne škole, koji su nas vratili u stare dane, te su nam pokazali drevne izvarske običaje na Svetu Luciju, kako bi s jednom zdravicom zaželjeli sve najbolje nazočnima. Zatim su na pozornicu stupili gosti iz Ždala. Na početku njihove predstave čuli smo splet mađarskih i hrvatskih pjesama koje su nam pjevali i pratili plesovima osnovnoškolci, program je zaključio Pjevački zbor «Ždala» s božićnim pjesmama. Na prigodi je bilo 150-ak gledatelja, četrdesetero njih iz Ždala. Nakon večere također je bilo veselo, svi su mogli uživati uza svirku harmonike i tambure, te sa smijehom na licu mogli su posaditi blagdansko žito u svojim kućama.

Zdravica iz Izvara:

Daj vam Bog: priščokov, praščokov, guščokov, debele konje, debele krave, kruha, vina, Božjega mira. Hvalem Bogu Jezuš Kristuš!

KAPOŠVAR – Hrvatska samouprava toga grada i Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva 13. veljače, s početkom u 18 sati priređuje svoj redoviti bal s naramkom, tj. svatko se brine za piće i jelo. Bal će biti u prostorijama središnjice Zemaljskoga društva: Kaposvár, Szent Imre u. 14.